

Özel Sayı Makale Çağrısı:

Finansal Krizin Ardından Devlet, Sermaye ve Sınıflar

Misafir Editör: Funda HÜLAGÜ

20. yüzyılın ilk yarısına damgasını vuran sosyal refahçı ve kalkıncı sermaye birikim düzenlemelerinin 1970'lerle birlikte içine girdiği kriz ve dönüşüm konusunda oldukça geniş bir literatür birikti. Neoliberal dönem olarak da adlandırılan bu yeniden yapılanma döneminin devletin kurumsal yapısında yarattığı dönüşüm hem akademik alanda hem de çeşitli toplumsal hareketler tarafından yaygın olarak tartışıldı. Sermayenin neoliberal düzenlemeler üzerinden yeniden tanımlanan genişleme ve derinleşme eğilimi nedeniyle, devlet mimarisinde bir taraftan yürütmenin ağırlığı güçleniyor, öte yandan da bizzat yürütmeyi oluşturan farklı aygıtlar arasındaki ağırlık dış ticaret, para ve finanstan sorumlu olanlar lehine değişiyordu. Söz konusu dönemde dikkat çeken bir diğer tartışma ayağını, devlet iktidarının şekillenmesinde siyasallaşmış yönetim süreçlerinden giderek siyaset-dışlaştırılmış yönetim tarzına geçildiği teması oluşturmaktaydı. Bu tartışma, devletlerin sermayenin küresel çaptaki tahakkümüne ayak uydurmak için aslında oldukça çekişmeli yönetim başlıklarını neredeyse geri dönüşsüz olarak siyasi çekişmelerin alanından çıkararak küresel yeni anayasacılık anlayışına teslim olduğunu altını çiziyordu. Aynı dönemde ayrıca, devletin sermaye ile olan ilişkisinde yeni bir işbölümünün şekillendiği, güvenlik alanında yaşanan özelleşme eğilimlerinin bunun önemli bir göstergesi olduğu da vurgulanıyordu. Örneklerden anlaşılacağı üzere, 2008 dönemecine kadar, eleştirel siyasi iktisat literatüründe devletin dönüşümü ve şekillenişine genel bir soyutlama düzleminden, yani sermayenin İkinci Dünya Savaşı'nın ardından küresel çapta ortaya çıkan yeni sosyal demokratik toplumsal sözleşme gereğince yaşadığı kısıtlardan peyderpey kurtulması penceresinden bakılıyordu.

2008 krizinin, eleştirel siyasi iktisat çalışmalarında bir kırılma yarattığı kolaylıkla söylenilebilir. Zira kriz, dünyadaki gelir dağılımı uçurumunun toplumsal sınıf ilişkilerini nasıl derinden şekillendirdiğini açıkça gösterdi. Zenginlik ve yoksulluk yeniden görünür hale geldi. Akademiklerin buna kayıtsız kalması düşünülemezdi. Nitekim yeni yeni serpilmeğe başlayan bu alandaki çalışmaların ortak odağını, bir soyutlama olarak sermaye ilişkilerinden ziyade, bizzat sermaye birikiminin somut olarak şekillendirdiği toplumsal sınıflar oluşturmaktadır. Bunda şüphesiz, devletleri de gölgeleyen bir gelişmenin, küresel yönetim alanının giderek kişiselleşmesinin ya da ünlü *Economist* dergisinin meşhur ifadesiyle bir tür "Davos adamı"nın yani zengin, züppe ve eril bir tipin hüküm sürdüğü bir alan haline gelmesinin de etkisi oldu.

Bu türden bir “Davos adamı”nın, 2008’de patlak veren krizin ardından ABD’de başkan seçilmesi devletin soyut değil, oldukça somut toplumsal sınıf ilişkileri bağlamında tartışılması ihtiyacını daha da artırdı.

Alternatif Politika’nın bu özel sayısı, devletin dönüşen doğasını 2008 kriziyle birlikte berraklaşan bu yeni sınıfsal tablo çerçevesinde düşünmeyi hedeflemektedir. Öyle görünmektedir ki, bugüne değin eleştirel siyasi iktisat alanına ortak zemin sağlayan bir dizi teorik kabulün yeniden sorgulanması gerekiyor. Bunların arasında şüphesiz, *ekonomi-politik ayrımı*; bu ayrıma dayanan kapitalist devletin görelî özerkliği tezi; bu ayrımın bir diğer ayağını oluşturan devletin *meşru şiddet tekeli* tezi; kapitalist devletin koruyucu kalkanı olarak görülen *hukukun üstünlüğü* iddiası bulunmaktadır. Bu türden kavramsal kabullerin yeniden sorgulanabilmesi için sorulması gereken soruların başında şunların geldiği söylenebilir: Kapitalist devlet kapitalizmin son krizini nasıl yönetegelmektedir? Kapitalist devlet ne türden ayrımcılıklar (özellikle “ırk”, sınıf ve cinsiyet temelli) üzerinden kendisini yeniden üretmektedir? Hangi toplumsal kesimleri dışarıda bırakmakta, hangilerini yeniden içermeye çalışmaktadır? Bu içermeye- dışlama süreçlerinin yönetimi için ne türden devlet stratejileri geliştirilmektedir? Kapitalist devlet, krizin sonucunda ortaya çıkan toplumsal meşruiyet açığına nasıl tepki vermektedir? Finansal krizin ardından beliren ulusal ölçeğe dönüş ne derece gerçek bir dönüş anlamına gelmektedir? Devletin uluslararasılaşmasındaki yeni yönelimler nelerdir?

Finansal krizin ardından kapitalist devletin yeniden düşünülmesi ihtiyacını veri alan bu özel sayı, yalnızca işaret edilen odak ve sorularla sınırlı kalmadan onları geliştirip güçlendirecek katkıları beklemektedir. Sayı, kapitalist devletin sermaye ile ilişkileri ve sınıfsallığı içinden yeniden düşünüldüğü kuramsal tartışmalar kadar, kapitalist devlet kuramlarının yeniden düşünülmesine vesile olabilecek ülke ve/veya örnek olay analizlerine de açıktır.

Yazı Kabul-Yayımlanma ve Yazım Koşulları İçin:

<http://alternatifpolitika.com/kurallar>

Özel Sayı İletişim ve Özet Gönderimi Adresi:

altern.polit.specialissue@gmail.com

ÖNEMLİ TARİHLER

Özet Gönderimi İçin Son Tarih: 31 Mart 2019

Makale Teslimi İçin Son Tarih: 31 Temmuz 2019

Sayının Yayımlanması: Aralık 2019

AS